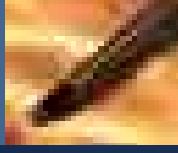

Peygamber İklimi

Ahmet YILDIRIM*

MEVLÂNÂ VE SÜNNET

“Mevlâna’dan alacağımız pek çok şey olsa gerektir. Belki de bu bize, modern zamanların şahsiyet buhranlarına karşı model ve bir reçete olacaktır. Peygambersiz bir İslâm düşünülemez gibi Allah Rasûlü’nü ve sünnetini dikkate almayan bir Mevlâna da düşünülemez.”

Mesajı yaşadığı dönemde kalmayıp günümüze kadar ulaşan kültürümüzün önemli şahsiyetlerden birisi Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî (ö.672/1273) dir. Yaşadığı dönemden itibaren her geçen gün ona olan ilgi her din ve kesimden artarak devam etmektedir. O, bu ilgiyi insanlığa sunduğu fikir ve düşünceleriyle kazanan ve hak eden şahsiyettir. Çünkü onun hayatı incelendiğinde insanlığın maruz kaldığı problemlere karşı doğru, makul ve anlaşılabilir çözümler sunduğu görülecektir. Onun fikir ve düşünce sistemini yönlendiren pek çok unsur bulunmaktadır. Bunlar arasında başta kutsal kitabımız Kur’an’la birlikte, Peygamberimizin sünneti gelmektedir. Mevlâna’nın Hz. Peygamber’e ve O’nun sünnetine önem verdiğini eserlerine baktığımızda görürüz. Aslında “Ben Muhammed yolunun toprağıyım” demesi bunun en önemli kanıtı olsa gerek. Dolayısıyla ona göre, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) insanlar içinde en güzel örnek olduğu için onun yolundan gitmek ve sün-

netini yaşamak Müslümanlar için farzdır. Çünkü Mevlâna’ya göre Rasûl-i Ekrem (s.a.v.), insanları şirkten, putlara tapmaktan, cehaletten, zulümden kurtarıp, bunların yerine tevhid inancını, ilmi, hakkı ve adaleti tesis eden şahsiyettir.¹

“Peygamberin izini izliyorsan yola düş, halkın bütün kınamalarını hava say.”²

“Sünneti ve topluluğu (sünnet ehlini) bırakan kişi, yırtıcı hayvanlarla dopdolu olan böyle bir yerde kendi kanını dökmeye de ne yapar?”

Sünnet yoldur, topluluk da yoldaşa benzer. Yolsuz, yoldaşsız oldun mu bu daracak yerde helak oldun gitti.”³

Bu beyitlerden Mevlâna’nın sünneti genel olarak yol, özel olarak Hz. Peygamber’in yolunu ve izini takip etmek olarak anladığı anlaşılmaktadır. Bunun da sünnetin kısmen de olsa, lügat ve ıstılah manasıyla örtüştüğünü söylemek mümkündür. Bazen de bu bağlamda Mesnevî’de “Peygamber’in sünnetidir”, “sünnettir” ifadelerine rastlanılmaktadır.

“Aslan: “Evet, tevekkül kılavuzsa

Bu sebebe teşebbüs de Peygamber’in sünnetidir.”⁴

“Bir şeyin üç kere yapılması sünnettir.”⁵

Mevlâna, Mecâlis-i Seb’a isimli kitabının birinci meclisinde Hz. Peygamber’in; “Ümmetimin değerden düşmesi, bozgunluğa düştüğü, bozulduğu zaman olur; ancak ümmetimin bozgunluğa düştüğü zaman benim sünnetime sarılan değerden düşmez, bozulmaz; hem de ona yüzbin şehidin sevabı verilir”⁶ mealindeki hadisini naklettikten sonra bunu, bir damla suyun bir ırmak içinde, bir de çölü aşarak denize ulaşması metaforu ile açıklar. Bu metaforda, bozuk sosyokültürel çevrede sünnet üzere yaşamaya çalışan fert, çölü aşarak denize kavuşma çabası veren bir damla suya benzetiliyor. Bu su nasıl imkansız başarıp denize kavuştuğunda ebedileşiyor ve vuslatın mutluluğunu hak ediyorsa, olumsuz şartlarda Hz. Peygamber’in yolundan yürüyenler de işte böyle “yüz şehidin ecrini alacak ölçü-

de” bir zoru başarmış oluyorlar. Bu benzetmede sünnetin önemi vurgulanmakta ve sünnet üzere yaşamaya teşvik edilmektedir.

Acınmış, Allah rahmetine erişmiş ümmetin arasında ol.

Ahmed’in sünnetini bırakma, ona mahkûm et kendini.”⁷

Aşağıdaki Mevlâna’ya nisbet edilen anekdotta sünnet üzere yaşamamanın nasıl olması gerek-

tiğiyle ilgili çok önemli ipuçları verilmektedir.

Mevlâna’ya bir gün birisi gelir ve ona, Hz. Peygamber’in kuşağının olup olmadığını, varsa nasıl olduğunu, kaç arşın uzunlukta ve hangi renkte olduğunu sorar. Mevlâna;

“Bunu bilmekle ne yapacaksın, eline ne geçecek? Hz. Peygamber kuşak kullanırdı, kullanmazdı veya vardı, yoktu,

bunu bilmek, sana ne fayda verecektir?” diye sorar. O da der ki:

“Sakalım onun sakalı gibi oldu. Sarığım da onun sarığına benzedi. Hatta ayaklarımda çöl ayakkabısı var. Konya toprağında çöl terliği ile geziyorum. ... Elbisem de onunkine benzedi. Geriye acaba Hz. Peygamber kuşak kullanıyor muydu; kullanmıyor muydu? Meselesi kaldı. Bunu kimse cevaplayamadı. Onun için sana geldim. Ben ona benzemek istiyorum”, der. Mevlâna ona cevap olarak:

“Sen bu kafayla benzesen benzesen ancak Ebû Cehil’e benzersin” dedikten sonra sözlerine şöyle devam eder: “Dış görünüş ve kıyafet itibarıyla Hz. Peygamber’le Ebû Cehil arasında bir fark yoktur. Fark suretlerde değil, siretlerdedir. Sende Hz. Peygamber’in şekil ve kıyafetinden nelerin olduğunu değil, Hz. Peygamber’in ahlakından, dürüstlüğünden, hoşgörü ve insanlığından ne var onu söyle! Ona ancak öyle benzersin.”⁸

Bir beytinde ise şöyle der:

“Ey sûrete tapan! Niceyedek sûret kaygısı? Senin mânasız canın sûretten kurtulmadı gitti.

Eğer insan suretle olsaydı, Ahmed ile Ebu Cehil müsavı olurdu”⁹

Burada Mevlâna, Allah Rasûlü’ne sadece surette değil, sirette uyulması gerektiğini vurgulamakta ve Hz. Peygamber’i

gerektiği şekilde iyi anlamayanlara, O'nun ahlakına uymayanlara karşı : *"Dilin hep salavat getiriyor ama Peygamberî ah-laktan sende ne var?"* diyerek, Peygamber ahlakının uyulması gereken en güzel örnek olduğuna işaret etmektedir.

Bundan dolayı Mevlâna eserlerinde Allah Rasûlü'nün hadislerine çokça yer vermiştir. Mesnevi'deki beyitlerinde yerine göre, "Allah elçisi hadisinde", "Bu, huyları güzel Ahmed'in hadisidir", "O büyükler büyüğünün haberlerinden birini dinle", "Peygamber", "O Peygamber", "o sözü doğru Peygamber", "İşte Allah'ın o Hak Peygamberi", "O gayp askerinin başbuğu Peygamber", "O şfaatçi Peygamber", "O yüce makam sahibi Peygamber", "Rasûl", "Mustafa", "O kurtuluş padişahı Mustafa", "Hazreti Ahmet", "Ahmed", "Ey cihanın zevalsiz padişahı", "O kerem denizi", "O temizlik denizi", "O kutup", "O güzel yiğit", şeklindeki ifadelerle genelde doğrudan hadis metinlerine yer verilmiş, bazen de anlam olarak hadislerle işaret edilmiştir. Bu bağlamda Mevlâna Mesnevî'de bir kısmını Arapça ibareleri ile naklederek şerhettiği, diğer kısmını ise anlam olarak zikrettiği yaklaşık bin tane hadise yer vermiştir. Bu hadislerin yanında, eserde Peygamberimizi anlatan ve öven binlerce beyit vardır. Divân-ı Kebir adlı eserinde ise, yüzden fazla hadisi satırlarına almış ve açıklamaları şiirlerine serpiştirmiştir. Bütün bunlarla Mevlâna, Hz. Muham-

med (s.a.v.)'e ve sünnetine tabi olmanın hoşnutluğu ve mutluluğunu hedeflemektedir.¹⁰ Böylece O, Allah'ın rızasına ve sevgisine mazhar olmanın Hz. Peygamber'e ve sünnetine tabi olmaktan geçtiğinin bilincindedir.

ümit, sevgi ve hoşgörüyle bütün dünyada ilgiye ve saygıya erişen Mevlâna'dan alacağımız pek çok şey olsa gerektir. Belki de bu bize, modern zamanların şahsiyet buhranlarına karşı model ve bir reçete olacaktır. Peygambersiz bir İslâm düşünüle-

Bizler de Hz. Peygamber'i daha çok sevmenin, örnek almanın, bilinçli olarak O'na ve O'nun sahih sünnetlerine daha çok uymanın zorunlu olduğu bir devirde yaşamaktayız. Bu yüzden günümüz insanının, Hz. Peygamber'in ahlakını ve sünnetini yeniden canlandırmaya, gündemde tutmaya daha çok ihtiyacı vardır. Bu noktada ilahi aşkın müstesna temsilcilerinden biri olarak kabul edilen, insanoğluna karşı duyduğu

meyeceği gibi Allah Rasûlü'nü ve sünnetini dikkate almayan bir Mevlâna da düşünülemez.

Dipnot

* Doç. Dr.

- 1 Bkz. Mesnevi, II, 29, 366-368. Beyitler.
- 2 III, 4319. beyit.
- 3 VI, 503. beyit.
- 4 I, 912-913. beyitler.
- 5 III, I. beyit.
- 6 Deylemî, Musned, IV, 198; Elbânî, Silsile, h.no: 326.
- 7 VI, 482-484. beyitler.
- 8 İsmail Yaktı, Hz. Peygamber'i Anlamak, İstanbul 2003, s. 41-42.
- 9 Mesnevî, I, 1018-19. beyitler.
- 10 Bkz. Divân, IV, 316, b. 3053.